

Ба Шурои диссертациони 6D.KOA-079-и
назди Институту фалсафа ва сиёсатшиносии
ба номи А.Баҳоваддинови АМИТ (734025,
Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ 33)

ТАҚРИЗИ МУҚАРРИЗИ РАСМӢ

ба диссертатсияи Шкраллоҳи Ҳабибуллои Зардизода «Ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ, хусусиятҳои ташаккул ва фаъолияти онҳо дар раванди дигаргунсозии ҳаёти сиёсии ҷомеаи Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзоди илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 5.6. Сиёсатшиносӣ (5.6.2 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ) пешниҳод гардидааст.

Мутобикати мавзӯ ва муҳтавои диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ. Инкишофи мутаносиби системаи сиёсии демократӣ аз ҳар ҷиҳат ба рушди ҷомеаи шаҳрвандӣ ва фаъолияти босамари таркиботи институтсионалии он вобастагии калон дорад. Диссертатсия ба талаботи шиносномаи ихтисоси илмӣ 5.6.2 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ мутобикат дорад. Дар баробари ин, таҳқиқоти диссертационӣ аз рӯйи муҳтавои худ бо мавзӯҳои пешбиниамудаи Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26.09.2020, № 503 «Дар бораи самтҳои афзалиятноки таҳқиқоти илмӣ ва илмию техникӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021–2025» ва Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28.02.2025, таҳти № 114 «Дар бораи самтҳои афзалиятноки таҳқиқоти илмӣ ва илмию техникӣ барои давраи то соли 2030» мутобикат менамояд.

Мубрамии мавзӯи таҳқиқ. Мубрамии мавзӯи таҳқиқоти диссертационӣ пеш аз ҳама бо зарурати таҳкими асосҳои давлати демократӣ, ҳуқуқбунёд ва иҷтимоӣ, инчунин бо густариши равандҳои муосири сиёсӣ иҷтимоӣ, ки дар фазои сиёсӣ ба амал меоянд, алоқамандии зич дорад. Дар шароити муосир, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон марҳилаи нави рушди давлатдорӣ ва таҳкими системаи сиёсии демократӣ қарор дорад, масъалаи ташаккули ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ ҳамчун яке аз заминаҳои муҳимми рушди устувори сиёсӣ, таҳкими асосҳои давлати демократӣ, ҳуқуқбунёд ва иҷтимоӣ, таъмини ягонагии ҷомеа ва баланд бардоштани сатҳи иштироки шаҳрвандон дар идоракунии давлатӣ аҳамияти хосса касб намудааст. Ҷомеаи шаҳрвандӣ ҳамчун маҷмӯи ниҳодҳо, ташкилотҳо ва ташаббусҳои иҷтимоӣ, ки берун аз сохторҳои расмӣ давлатӣ амал мекунанд, дар шароити муосир ба яке аз воситаҳои муҳимми ҳамгироии ҷомеа, ифодакунандаи талаботу манфиатҳои

гуногуни иҷтимоӣ ва таҳкими муколамаи созандаи байни давлат ва ҷомеа таъдил ёфтааст. Аз ин лиҳоз, омӯзиши амиқи хусусиятҳои ташаккул ва фаъолияти ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ дар шароити дигаргунсозии ҳаёти сиёсӣ яке аз масъалаҳои калидии илми сиёсӣ ба ҳисоб меравад.

Мубрамии мавзӯи мазкур инчунин бо он вобаста аст, ки дар давраи истиқлолияти давлатӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон маҷмӯи дигаргуниҳои сиёсӣ, ҳуқуқӣ ва институтсионалиро амалӣ намуд, ки онҳо барои фароҳам овардани шароити мусоид ба рушди ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ замина гузоштанд. Дар ин замина, ташаккули ташкилотҳои ҷамъиятӣ, асоссиатсияҳои касбӣ, созмонҳои ғайриҳукуматӣ, иттиҳодияҳои ихтиёрӣ ва дигар шаклҳои худташкилёбии иҷтимоӣ ба раванди муҳимми муосир таъдил ёфтааст, ки онҳо дар рушди маданияти сиёсӣ, баланд бардоштани масъулияти шаҳрвандӣ ва ташаккули арзишҳои миллӣ нақши назаррас мебозанд.

Аз ҷиҳати дигар, мубрамияти мавзӯи таҳқиқ аз он бармеояд, ки масъалаҳои марбут ба моҳият, сохтор, вазифа ва механизмҳои фаъолияти ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ то ҳол дар илми сиёсӣ ба таври комил ва мутобиқ ба воқеияти миллӣ таҳқиқи кофӣ наёфтаанд. Гарчанде дар адабиёти илмӣ мафҳуми ҷомеаи шаҳрвандӣ ва ниҳодҳои он аз ҷониби мутафаккирони гуногун мавриди баррасӣ қарор гирифта бошад ҳам, хусусиятҳои ташаккул ва фаъолияти онҳо дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон бо дарназардошти арзишҳои сиёсӣ, хусусиятҳои миллӣ, фарҳангӣ ва сиёсӣ бояд мавриди таҳлили васеъ қарор гирад. Омӯзиши таҷрибаи миллӣ дар самти ташаккули ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ ва муайян намудани хусусиятҳои амалқарди онҳо дар шароити дигаргунсозии сиёсӣ барои ғанӣ гардонидани назарияи ҷомеаи шаҳрвандӣ ва мутобиқ сохтани он ба шароити инкишофи илми сиёсии миллӣ аҳаммияти назаррас дорад.

Мубрамии амалии мавзӯи таҳқиқ инчунин дар он ифода меёбад, ки ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ дар шароити муосир ҳамчун воситаи муҳимми таҳкими ҳамкории давлат ва ҷомеа, пешгирии ихтилофҳои иҷтимоӣ, рушди фарҳанги муколама ва баланд бардоштани сатҳи масъулияти шаҳрвандон хизмат менамоянд. Дар раванди дигаргунсозии ҳаёти сиёсӣ, ки бо татбиқи ислоҳоти идоракунии давлатӣ, густариши демократия ва таҳкими волоияти қонун алоқаманд аст, фаъолияти самараноки ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ метавонад ба таҳкими суботи сиёсӣ, баланд бардоштани сатҳи эътимоди ҷомеа ба ниҳодҳои давлатӣ ва таъмини рушди устувори иҷтимоӣ мусоидат намояд. Аз ин лиҳоз, омӯзиши омилҳои таъсиррасон ба самаранокии фаъолияти ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ, муайян намудани мушкилоти мавҷуда ва пешниҳод намудани роҳҳои тақмили фаъолияти онҳо дорои аҳаммияти баланди амалӣ ба ҳисоб меравад.

Барои Ҷумҳурии Тоҷикистон мубрамии мавзуи мазкур бо он асоснок карда мешавад, ки дар шароити муносири рушди ҳамбастагии иҷтимоӣ, фаъолияти ҳамгироёнаи ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ барои рушд ва таҳкими ваҳдати миллӣ унсури муҳим ба ҳисоб рафта, онҳо метавонанд дар муаррифии манфиатҳои миллӣ, рушди ҳамкорихои шаҳрвандон бо мақомоти давлатӣ ва инкишофи давлат нақши муассир бозанд.

Бо дарназардошти омилҳои зикршуда, таҳқиқи масъалаҳои марбут ба ташаккул ва фаъолияти ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ дар раванди дигаргунсозихои ҳаёти сиёсии ҷомеаи Тоҷикистон дорои аҳаммияти баланди илмӣ ва амалӣ мебошад, зеро натиҷаҳои он метавонанд барои тақмили сиёсати давлатӣ дар самти рушди ҷомеаи шаҳрвандӣ, таҳияи барномаҳои миллӣ оид ба дастгирии ташаббусҳои шаҳрвандӣ, баланд бардоштани сатҳи фарҳанги сиёсӣ ва таҳкими заминаҳои демократии ҷомеаи муносири Тоҷикистон истифода шаванд.

Дараҷаи навгонии натиҷаҳо дар диссертатсия ва нуктаҳои илмие, ки ба ҳимоя пешниҳод мешаванд. Дараҷаи навгонии натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ, пеш аз ҳама, дар гузориши илмӣ масъала ва баррасии ҳамаҷонибаи ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ ва нақши боризи онҳо дар раванди рушд, тағйирпазирӣ ва дигаргуниҳои ҳаёти сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон инъикос меёбад. Мақсад ва вазифаҳои таҳқиқ доираи васеи масъалаҳоро фаро мегиранд, ки ба таҳкими ҳуди ҷомеаи шаҳрвандӣ, инкишофи муносибатҳои мутақобилаи ниҳодҳои таркибии он, инчунин алокаи ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ бо мақомоти давлатӣ дар самти рушди ҷомеа ва давлати Тоҷикистон пайвасти ногуастаи доранд.

Навгонии илмӣ таҳқиқоти диссертатсионӣ дар он ифода меёбад, ки дар асоси таҳлили мустаким, пайдарпай ва мукаммали илмӣ, бо таъки ба мероси назариявии афкори сиёсӣ ва таҷрибаи муносири рушди ҷомеа, самтҳои асосии таҳаввул ва хусусиятҳои ташаккули ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ дар шароити дигаргунсозихои ҳаёти сиёсии ҷомеаи Тоҷикистон ба таври мукамал муайян ва аз ҷиҳати илмӣ асоснок карда шудаанд.

Дар ҷараёни таҳқиқ моҳияти сиёсиву иҷтимоӣ, мавқеъ ва ҷойгоҳи воқеии ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ дар сохтори сиёсии ҷомеа равшан гардида, хусусиятҳои хос ва марҳалаҳои асосии ташаккул ва таҳаввули фаъолияти онҳо дар раванди сиёсии ҷомеа муайян карда шудаанд. Ҳамзамон, нақш ва мақоми ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ ҳамчун унсури муҳимми мусоидаткунанда дар раванди дигаргунсозии ҳаёти сиёсии ҷомеаи Тоҷикистон ба таври назариявӣ ва амалӣ асоснок гардида, сатҳи ҳамоҳангии фаъолияти ниҳодҳои давлатӣ ва ҷомеаи шаҳрвандӣ дар шароити ислоҳоти сиёсӣ муайян ва арзёбӣ шудааст.

Илова бар ин, ҷойгоҳи ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ дар ташаккул ва рушди низоми парламентаризм дар Ҷумҳурии Тоҷикистон мушаххас гардида, масъалаҳои калидӣ ва пешомадҳои минбаъдаи инкишофи фаъолияти ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ дар шароити муносири рушди давлатдорӣ муайян ва аз лиҳози илмӣ хулосабардорӣ шудаанд, ки маҷмӯан арзиши нави назариявӣ ва амалӣ доштани таҳқиқоти мазкурро тасдиқ менамоянд.

Асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаю тавсияҳои дар диссертатсия ифодаёфта. Асосноккунии хулосаҳо ва тавсияҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ бо натиҷаҳои таҳлили масъалаи ҷомеаи шаҳрвандӣ ва нақши ниҳодҳои он дар раванди дигаргунсозӣ ва рушди ҷомеаи муносири Ҷумҳурии Тоҷикистон таъмин карда шудааст.

Дараҷаи эътимоднокӣ ва асоснокии хулосаю тавсияҳои дар диссертатсия ифодаёфта бо таъба ба дақиқӣ ва саҳеҳияти маълумоти истифодашуда, фарогирии кофии заминаи назариявӣ ва амалӣ, инчунин мутобиқати усулҳои илмӣ истифодашуда ба мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот муайян мегардад. Натиҷаҳои бадастомада бар асоси таҳлили муқоисавӣ ва системавии манбаъҳои илмӣ, санадҳои меъёриву ҳуқуқӣ ва маводи таҷрибавӣ қоркард шуда, бо истифода аз равишҳои муносири таҳқиқоти илмҳои сиёсӣ мавриди омӯзиш ва хулосагирӣ қарор дода шудаанд.

Эътимоднокии хулосаҳо ҳамчунин бо кифоя будани ҳаҷми маводи таҳлилшуда, пайдарҳамии мантикии баррасии масъалаҳо ва мутобиқати натиҷаҳо ба воқеияти рушди ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ дар шароити дигаргунсозии ҳаёти сиёсии ҷомеаи Тоҷикистон таъмин ёфтааст. Тавсияҳои пешниҳодшуда дар асоси ҷамъбасти илмӣ натиҷаҳои таҳқиқоти назариявӣ ва таҳлили воқеияти амалӣ таҳия гардида, бо натиҷаҳои интишорот ва муҳокимаи илмӣ онҳо тасдиқи иловагӣ пайдо намудаанд, ки ин омилҳо маҷмӯан дараҷаи баланди асоснокӣ ва эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсиониро таъмин менамоянд.

Маводи таҳқиқотӣ барои тақмили ҷаҳонбинии назариявии олимони муҳаққиқони ҷавон, инчунин онҳое, ки ба омӯзиши масъалаҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ, ниҳодҳои таркиботи институтсионалии он, таъсир ва нақши онҳо дар раванди рушд ва дигаргуниҳои ҷомеа таваҷҷуҳ доранд, аҳаммияти хоса дорад. Тавсияҳои амалии муаллиф ва хулосаҳои диссертатсия дар фаъолияти ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ, ҳангоми бознигариӣ барномаҳо ва салоҳиятҳои амалии онҳо, инчунин барои сафарбар намудани гурӯҳҳои гуногуни иҷтимоӣ баҳри рушд ва ҳимояи манфиатҳои миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ муҳим арзёбӣ мегарданд.

Ғайр аз ин, хулосаҳо ва маводҳои диссертатсия метавонанд ба таври васеъ барои самаранок гардонидани фаъолияти ҳамбастаи ниҳодии давлат ва

ҷомеа дар татбиқи ҷорабиниҳо ва мушаххассозии рохҳои таъмини рушди минбаъдаи ҷомеаи Тоҷикистон бо дарназардошти нақши ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ истифода гарданд.

Ҳаҷм ва сохтори диссертатсия. Диссертатсияи Ш.Краллоҳи Ҳабибуллои Зардизода дар мавзуи «Ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ, хусусиятҳои ташаккул ва фаъолияти онҳо дар раванди дигаргунсозии ҳаёти сиёсии ҷомеаи Тоҷикистон» аз номгӯи ихтисораҳо, муқаддима, тавсифи умумии таҳқиқот, се боби асосӣ ва шаш зербоб, хулоса, тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқот, рӯйхати адабиёти истифодашуда ва замимаҳо иборат мебошад. Сохтори диссертатсия ба таври мантиқӣ ва пайдарпай, мутобиқ ба мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот тарҳрезӣ гардида, робитаи дохилии байни қисматҳои алоҳидаи он ба таври возеҳ таъмин карда шудааст.

Дар қисмати тавсифи умумии таҳқиқот мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот, объект ва мавзуи таҳқиқот, асосҳои назариявӣ ва амалии таҳқиқот, сарчашмаҳои маълумоти таҳқиқот, наwgонии илмӣ таҳқиқот, нуқтаҳои асосии ба ҳимоя пешниҳодшаванда, мутобиқати диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ, тасвир ва амалисозии натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ, инчунин сохтор ва ҳаҷми диссертатсия ба таври муфассал инъикос ёфтаанд.

Диссертатсия ҷанбаҳои гуногуни назариявӣ ва амалии фаъолияти ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандиро дар шароити дигаргунсозии ҳаёти сиёсии ҷомеаи Тоҷикистон фаро гирифта, таҳқиқи муаммалӣ масъалаҳои марбут ба ташаккул, рушд ва фаъолияти онҳо дар муҳити сиёсии муосирро таъмин менамояд.

Аз ҷумла, боби якуми диссертатсия, ки ба асосҳои назариявӣ ва методологии омӯзиши ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ бахшида шудааст, ба таҳлили мафҳумӣ ва моҳиятии ин падида равона гардидааст. Дар доираи он мафҳум ва моҳияти ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ, ҷойгоҳ ва нақши онҳо дар низоми ҳаёти сиёсии ҷомеа дар заминаи таҳаввули таърихӣ афкори сиёӣ мавриди баррасӣ қарор гирифтааст. Ҳамзамон, хусусиятҳои асосӣ ва марҳалаҳои ташаккул ва таҳаввули фаъолияти ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ дар раванди сиёӣ муайян гардида, омилҳои таъсиррасон ба рушди онҳо аз нуқтаи назари назариявӣ ва методологӣ таҳлил шудаанд.

Боби дууми таҳқиқот ба омӯзиши ҷойгоҳ ва нақши ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ дар раванди дигаргунсозии ҳаёти сиёсии ҷомеаи Тоҷикистон бахшида шуда, дар он аҳамияти ин ниҳодҳо ҳамчун заминаи муҳими татбиқи ислоҳоти сиёӣ ва иҷтимоӣ аз ҷиҳати илмӣ асоснок карда шудааст. Дар доираи ин боб, ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ ҳамчун унсури фаъоли

равандҳои дигаргунсозии сиёсӣ баррасӣ гардида, масъалаи ҳамоҳангии фаъолияти онҳо бо ниҳодҳои давлатӣ ҳамчун омили калидии баланд бардоштани самаранокии идоракунии давлатӣ ва таҳкими суботи сиёсӣ таҳлил шудааст.

Боби сеюми диссертатсия ба масъалаҳо ва пешомадҳои рушди минбаъдаи фаъолияти ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ дар шароити таҳкими арзишҳои демократӣ бахшида шуда, дар он нақши ин ниҳодҳо дар ташаккул ва рушди парламентаризм ҳамчун яке аз унсурҳои муҳими низомии демократии давлатӣ муайян гардидааст. Ҳамзамон, дар ин боб масъалаҳои мавҷуда ва дурнамои инкишофи фаъолияти ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар заминаи тақвияти демократияи бевосита ва густариши ҳамкориҳои созандаи байни давлат ва ҷомеа мавриди баррасӣ қарор гирифта, аҳамияти стратегияи онҳо ҳамчун шароити бозғошти давлат дар ҳалли масъалаҳои муҳими иҷтимоӣ, сиёсӣ ва иқтисодӣ аз ҷиҳати илмӣ асоснок гардидааст.

Дар маҷмӯъ, сохтори диссертатсия пайдарҳамии мантиқии раванди таҳқиқотро таъмин намуда, аз таҳлили назариявии ҷомеаи шаҳрвандӣ то арзёбии дурнамои инкишофи фаъолияти ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар заминаи тақвияти демократияи бевосита ва густариши ҳамкориҳои созандаи байни давлат ва ҷомеа ро фаро мегирад.

Дар хулосаи диссертатсия натиҷаҳои асосии таҳқиқот ҷамъбасти илмӣ ёфта, дар заминаи онҳо хулосаҳои назариявии мукаммал пешниҳод гардидаанд. Ҳамзамон, муаллиф тавсияҳои амалӣро таҳия намудааст, ки ба татбиқи натиҷаҳои таҳқиқот дар фаъолияти ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ ва тақмили самаранокии онҳо дар раванди дигаргунсозии ҳаёти сиёсии ҷомеа равона шудаанд.

Аҳамияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии диссертатсия. Аҳамияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии таҳқиқоти диссертатсионӣ дар мавзӯи «Ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ, хусусиятҳои ташаккул ва фаъолияти онҳо дар раванди дигаргунсозии ҳаёти сиёсии ҷомеаи Тоҷикистон» пеш аз ҳама дар ғанӣ гардонидани заминаҳои назариявии илмӣ сиёсӣ ва тақмили фаҳмиши илмӣ оид ба моҳият, ҷойгоҳ ва нақши ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ дар шароити рушди давлатдорӣ муосир ифода меёбад.

Аҳамияти илмӣ таҳқиқ дар он зоҳир мегардад, ки натиҷаҳои бадастомада имкон медиҳанд масъалаҳои марбут ба ташаккул, таҳаввул ва фаъолияти ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ дар шароити ҷомеаи Тоҷикистон ба таври махсус ва системавӣ таҳлил гардида, равишҳои нави назариявӣ барои арзёбии нақши онҳо дар раванди дигаргунсозии ҳаёти сиёсӣ пешниҳод карда шаванд.

Аҳаммияти амалии таҳқиқ дар имконияти истифодаи натиҷаҳо ва тавсияҳои пешниҳодшуда дар фаъолияти ниҳодҳои давлатӣ, сохторҳои худидоракунии маҳаллӣ ва ташкилотҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ ифода ёфта, метавонад барои такмили механизмҳои ҳамкории давлат ва ҷомеа, баланд бардоштани самаранокии татбиқи барномаҳои иҷтимоӣ ва таҳкими рушди ҷомеа мусоидат намояд.

Ҳамзамон, аҳаммияти иқтисодии таҳқиқ дар он зоҳир мегардад, ки рушди муассир ва ҳамоҳангшудаи ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ метавонад ба баланд бардоштани самаранокии идоракунии захираҳои иҷтимоӣ, ҷалби ташаббусҳои шаҳрвандӣ ба татбиқи барномаҳои иқтисодӣ ва тақвияти фазои мусоиди ҳамкорӣ миёни давлат ва баҳши хусусӣ замина фароҳам оварад.

Аз ҷиҳати иҷтимоӣ, аҳаммияти таҳқиқ дар таҳкими арзишҳои шаҳрвандӣ, баланд бардоштани сатҳи маърифати сиёсӣ ва ҳуқуқии аҳоли, густариши фарҳанги муколама ва иштироки фаъоли шаҳрвандон дар раванди идоракунии ҷомеа ифода меёбад. Натиҷаҳои таҳқиқ метавонанд барои таҳияи барномаҳои таълимӣ, курсҳои махсус ва маводи илмӣ-методӣ дар самти омӯзиши ҷомеаи шаҳрвандӣ ва равандҳои демократӣ истифода гардида, ба таҳкими пояҳои давлатдорӣ ҳуқуқбунёд ва рушди устувори ҷомеаи Тоҷикистон мусоидат намоянд.

Наشري натиҷаҳои таҳқиқот аз рӯйи мавзӯи диссертатсия. Натиҷаҳои илмӣ таҳқиқот дар 10 мақолаи илмӣ, аз ҷумла 6 мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 4 мақола дар конференсияҳои ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ ба таъъ расидаанд. Шумораи маводи ҷопшудаи муаллиф ба талаботи банди 35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 (бо тағйири иловаҳо тибқи Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 июни соли 2023, №295) тасдиқ гардидааст, мувофиқат менамояд. Мақолаҳои илмӣ нашршудаи муаллиф бевосита ба мазмун ва мавзӯи рисолаи илмӣ алоқаманд мебошанд.

Мутобиқати автореферат ба муқаррароти асосии диссертатсия. Диссертатсияи доктарабӣ дарёфти дараҷаи илмӣ бо риояи талаботи Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсия, автореферати диссертатсия, ки бо қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 декабри соли 2024, таҳти №493 тасдиқ гардидааст, ба расмият дароварда шудааст.

Автореферат, ки аз мухтавои диссертатсия бармеояд, ба талаботи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, № 267 (бо тағйири иловаҳо тибқи Қарори

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 июни соли 2023, № 295) тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ мебошад.

Ба таври умум, автореферат ба мухтавои диссертатсия комилан мувофиқ буда, ҳамаи хулосаҳо ва пешниҳодҳои илмӣ дар он бо дақиқӣ, возеҳият ва пайдарҳамии мантиқӣ инъикос ёфтаанд.

Камбудихои таҳқиқоти диссертатсионӣ. Бо вучуди арзиши баланди илмӣ ва амалии диссертатсия, сатҳи хуби таҳқиқи масъала ва таҳлили ҳамаҷонибаи он, дар ҷараёни баррасии кор як қатор ҷанбаҳо ба назар мерасанд, ки метавонанд бо ислоҳ ва такмил сатҳи илмии таҳқиқотро боз ҳам баландтар гардонанд. Камбудихои зерин бештар ба ҷанбаҳои методологӣ, мантиқии сохтор ва такмили баъзе паҳлуҳои таҳлил алоқаманд буда, дорои хусусияти муваққатӣ ва ислоҳшаванда мебошанд:

1. Дар ҷараёни таҳқиқ истифодаи осори олимони ватанӣ вобаста ба масъалаҳои назариявӣ ва амалии рушди ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ ва нақши онҳо дар раванди дигаргунсозӣҳои ҳаёти сиёсии ҷомеаи Тоҷикистон нисбатан маҳдуд ба назар мерасад, ки густариши онҳо метавонад заминаи назариявии таҳқиқотро ғанӣ гардонад.

2. Кори диссертатсионӣ боз ҳам арзишманд мегардид, агар муаллиф ба масъалаҳои назариявӣ ва методологӣ мавзӯ таваҷҷуҳи васеътар зоҳир намуда, онҳоро бо дарназардошти равишҳои муосири илми сиёсӣ ва талаботи рушди ҷомеаи демократии муосири Тоҷикистон амиқтар таҳлил менамуд.

3. Дар боби якуми зербоби 1.2 ҷомеаи шаҳрвандӣ асосан дар сатҳи тавсифӣ баррасӣ шудааст, вале таҳлили амиқи назариявӣ ва муқоисавӣ кам ба назар мерасад. Яъне, муаллиф бештар андешаҳои олимонро меорад, аммо онҳоро ба низоми ягонаи илмӣ наоварда, муқоиса, баҳогузорӣ ва хулосабарории мустақили таҳлилӣ суғат инъикос шудааст. Ин ҳолат сатҳи илмии таҳқиқотро коҳиш медиҳад.

4. Агар муаллиф масъалаи такмили сатҳи касбият ва иқтисодии кадрӣ ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандиро ҳамчун омили муҳимми баланд бардоштани самаранокии фаъолияти онҳо дар шароити муосир бештар мавриди таҳлил қарор медод, аҳаммияти илмӣ ва амалии таҳқиқот боз ҳам баландтар мегардид.

5. Дар диссертатсия масъалаи нақши ҳамкории давлат ва бахши хусусӣ, инчунин шаклҳои шарикӣ давлат ва ҷомеаи шаҳрвандӣ дар таҳкими равандҳои сиёсӣ ва иҷтимоӣ метавонад ба таври муфассал баррасӣ гардад, ки ин ҷанба барои баланд бардоштани арзиши амалии таҳқиқ аҳаммияти муҳим дорад.

Эродҳо ва камбудихои зикршуда дар маҷмӯъ аҳаммияти назариявӣ ва амалии диссертатсияи мазкурро коҳиш наmedиҳанд ва ба мухтавои умумии

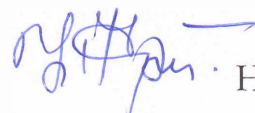
таҳқиқот таъсири манфӣ намерасонанд, зеро натиҷаҳои илмӣ бадастомада мустақилона аз ҷониби муаллиф ҳосил гардида, хулосаҳо ва тавсияҳо аз ҷиҳати илмӣ асоснок ва бозғайтимод мебошанд.

Ҳамин тариқ, диссертатсияи Ҳабибуллои Зардизода дар мавзӯи «Ниҳодҳои ҷомеаи шахрвандӣ, хусусиятҳои ташаккул ва фаъолияти онҳо дар раванди дигаргунсозии ҳаёти сиёсии ҷомеаи Тоҷикистон» дар сатҳи баланди илмӣ анҷом ёфта, ба талаботи бандҳои 31 ва 33-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, № 267 (бо тағйири иловаҳо тибқи Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 июни соли 2023, № 295) тасдиқ гардидааст, ҷавобгӯ мебошад.

Диссертатсияи мазкур таҳқиқоти мукамал ва мустақилона анҷомёфта ба шумор рафта, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 5.6.2 – Ниҳодҳо, равандро ва технологияи сиёсӣ мебошад.

Муқарризи расмӣ,

номзади илмҳои сиёсӣ, дотсент, и.в. дотсенти
кафедраи сиёсатшиносии ДДОТ ба номи С. Айни

 Нуриддин П.

Имзои П. Нуриддинро тасдиқ мекунам:

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои
махсуси ДДОТ ба номи С. Айни

Қодирзода С.

03.04.2026

Суроғаи муқарриз:

734003, Ҷумҳурии Тоҷикистон, шаҳри Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 121

Телефон: +992 (37) 224 13 83; E-mail: panurama@mail.ru